

Bb 12702

Soft

AZ

ESZTERGOMI

UJDON ÉPÜLT

FŐTEMPLOM

FELSZENTELVE.

KISASSZONY HAVA 31-én 1856-ban.

EGYHÁZI BESZÉD,

MONDA

FARKAS IMRE

Székesfehérvári püspök.

AZ
ESZTERGOMI
UJDON ÉPÜLT
FŐTEMPLOM
FELSZENTELVE.

KISASSZONY HAVA 31-én 1856-ban.

EGYHÁZI BESZÉD,

MONDÁ

FARKAS IMRE

Székesfehérvári püspök.

Székesfehérvárott ,
Özvegy Számmer Pálné betűivel 1856.

Terribilis est locus iste, non est hic aliud, nisi Domus
Dei, et porta coeli.

Gen. 28. 17.

Bb 1 2 7 0 2

MEGYEI KÖNYVTÁR
Székesfehérvár

R 80

774

2 9 3 6 8 7

Rettenetes ez a hely, nincs itt egyéb, hanem az Isten háza, és az Ég kapuja.

Gen. 28. 17.

„Az Isten dicsőségét beszélik az egek, az Isten keze munkáit hirdeti a magas erősség; egyik nap a másik napnak szól róla, egyik éjjel a másiknak adja tudtára; hire neve megjárta a földet.“ Ez a szent Dávid éneke. „Ti vagytok az Isten temploma“ így ír sz. Pál a korinthusi keresztényeknek, „mert az Isten lelke lakik bennetek.“ Lélek az Isten, és a kik imádják őtet, lélekben és igazságban kell imádniok“ maga mondja az emberré lett Isten. Látván tehát e temérdek köhalmot, látván kk! e pompás, e drága készületeket előttünk, nem kell-e szinte arra fakadnunk, a mire fakadt egykor, látván a Mestere lábaira kiöntött drága kenetet, az egyik apostol mondván: „Mire való vesztegetés ez? el lehetett adni ezt mind, és adni a szegényeknek!“ Hiszem én kk. szivetekből meritem a szót, ha erre én is azt felelem, a mit felelt Jézus: „Szegények mindig lesznek veletek; de eljött az óra, hogy megadjátok az Istennek is, a mi az Istené.“ Ugy van kk. mert valamint a hely, hol hajdan az ős

atya Jákob a mennyei álmot látta, és köemléket emelt; ugy rettenetes ez a hely, s nincs itt más, hanem az Isten háza és az ég kapuja.

Kilencszáz éve Szerelmesim! midön épen ezen ég alatt, a hol most vagyunk, egy magyar fejedelemnek istenfélő neje álmot, szinte mint Jákob hajdan Bethel táján, mennyei álmot látott. Ki hitte volna? Jákob álma Israel népének, Saroltának álma a magyar nemzetnek jövődjét határozta el. Meg-, megadta az ég, a mit megígért: és Saroltának szülöttében a magyar nemzetnek királya, atyja, apostola született. Eme nagyszerü épület, az egy igaz Isten temploma, eme pompás, ma felkent falak és oszlopok, eme szép és szent képek és oltárok mind István király intézetének, mind sz. István nemes, magas, istenes lelkének, noha késő, de édes gyümölcsei. Nem, sohasem ismered igazán Uradat Istenedet, ki Téged napkeletről atyailag ennyire vezetett, édes Nemzetem! Ha itt egyik vitéz fejedelmed, magát is meggyőzve, az Ur keresztje előtt le nem borul, és sz. Albert püspök szava és keze (tisztára mosván ötet a keresztvizzel) az Isten országába nem vezeti. Nincs neved, nincs országod e földön, ha nem történik, a mi veled

itt történt. Igen, kk! Urunk Jézus születése után ezeredik esztendőben itt, e kies dombon, hol most állunk, itt állt széles örömében a vitéz magyar nemzet, midőn az első esztergomi érsek, az első magyar király fejére az angyali koronát feltette. Innen, igen innen, e szöke Dunának csöndes hullámi vitték le az ország kebelébe amaz áldott törvényeket, melyek István király bölcsességében teremve, szinte kilenczszáz esztendeig a magyart nagygyá, dicsővé, boldoggá tették. Érzékeny szívének érzékeny háláját róvta le Jákob, mikor a nagy Istennek, ki ötlet álmában megáldotta, köemléket emelt, és azt olajjal megöntve jótévőjének örök tiszteletére felszentelte. Kilenczszáz éves édes álom után nem lesz talán panasz, ha a keresztény magyar nemzet is Urának Istenének ott, honnan rája az áldás kiáradt, szinte köemléket emel, és nemes szívének édes háláját az anyaszentegyház olajába csepegtetve, annak, „kiben élünk mozgunk és vagyunk,“ szent templomává örökre felszenteli. Hallom, hallom kk. máskint ugyan mint Bethel, de szinte rettenetes ez a hely; nehéz felhők, nehéz idők borongtak fölötte, s arany ugyan, de szinte vérbe mártott betükkal irta e szent templom kereszte fölé a nemzet nemtője a koronás profétának jelentékeny szavait: „Sok a bünösnek ostora.“ Volt, igen volt

az idő kk. midőn egy szép s népes város terült itt el a széles Duna partjain, benne fényes paloták, számos templomok, magas tornyok emelkedtek az ég felé: és ez a kies hegy, ez volt a magyar-nak királyhegye. Innen ragyogott le a nagy Hazára az apostoli kettős kereszt, és a Nemzet Árpád vére alatt mint a kiseded édes anyjának, úgy üdült a közönséges keresztény anyaszentegyháznak kebelén. De oh sajtó emlékezet! nem folyt le háromszáz esztendő, s a Magyar, ki ha egyetért az igazságban, mely az Isten; a Magyar, ki ha állhatatos a jóban, mely az Isten; mikor fegyvert fog, fél világot meghódít, mikor tollhoz nyúl, az égig ér bölcsesége; egyenetlen gondatlanságában, gondatlan egyenetlenségében szégyent vall Sajónál, és a tatár csordák elborítván az országot, e csinos várost is hamuvá tették, a Duna színét magyar vérrel festették, és későn tanulták meg a hajdan boldog Esztergom boldogtalan örökösei: „Ha az Ur meg nem őrzi a várost, hasztalan vigyáznak, kik őrzik azt.“ Még ez pedig nem elég. Okulhatánk ugyan, miután keresztényekké lettünk, Éva anyánk esetén: a kigyónak, ha még oly szép is, soha sem hinni. De mi, okosabbak akarván lenni az ötezer éves igazságnál, a sima ellenséget ismét kebelünkbe fogadtuk, s atyánk az Isten szava helyett a tündér

észnek, anyánk a szentegyház helyett a család világnak hittünk; a szent egyességet ismét feláldozva, István királyunk törvénye, sz. István ös vallása helyett a tarka ujság után indultunk. Behunyván tehát szemeinket a mennyei kegyelem világa előtt, nem csoda, ha ránk eresztette az örök igazság a sáskák seregeit, melyek mint a tenger mélyéből emelkedett fergeteg, gyakran vastag setétséggel töltötték el, s midőn Mohácsnál a magyar győzelemmel a magyar király sz. személye is füstbe ment; végső inségre juttatták, rabbá tették, felemésztették a szép hazát. Akkor történt, hogy az ország két szemefénye Esztergom és Székesfehérvár is elveszvéen, mind a kettő száz, sőt száznál több évig viselte a török igát, és midőn Fehérvárról a királyi fény, Esztergomból e szent helyről még az apostoli kereszt is csaknem örökrebucsut vett. „Az Ur irgalma, hogy egészen el nem vesztünk!“ Mint volnánk még, hol volnánk ma, ha a nagy Mária-Theraziának fejedelmi istenessége, a lelkes Mária-Theraziának apostolkodó anyasága Székesfehérvárnak a püspöki szék fényét, ezen érseki széknek pedig Esztergom fényes birtokát vissza nem adja? Mik volnánk, kk. hol volnánk ma, ha az ifju császár Ferencz-József, megérett bölcseséggel magának az apostoli király nevét, ér-

demét, dicsőségét ki nem vivja! Nektek tehát, az Isten dicsőségére egy lánggal égő három érsek, Sándor, József és János! kik eme rettenetes ugyan, de a keresztény magyarnak feledhetlen helyen az igazságában is irgalmas atyának isteni emlékezetét megújítva, egy egész Nemzetnek köteles adóját dicsően leróvtátok: ezen felséges, a keresztény művészet, a művészeti kereszténység remekei, ezen remek áldozatok között nagy Neveteket, szép lelketeket, mennyei érdemeteket, nemzetségről nemzetségnek átadni, míg áll és él, áldani fogja a haza, az anyaszentegyház, az emberiség.

„Ime én veletek vagyok világ végezteig!“
Ezen kegyelmes, ezen lelket emelő szavában a világot megváltó Istennek nemcsak belső, és láthatatlan jelenlétet gyanít a közönséges keresztény anyaszentegyház, hanem teljes és boldogító értelmében, míg tér, és idő lesz a világon, látja, és imádja az időre, és térre leereszkedő Istent. Sz. János a kedves tanítvány, ki előtt az egek is megnyitak, midőn látná az Isten szent városát, az új Jeruzsálemet mennyből alászállani, ékesen mint a ferjhez menendő menyasszonyt, megjegyzi az irás, hogy ezen szavakat is hallá az égből : „Ime az Is-

tennek hajléka az emberekkel, ők az Isten népe lesznek, az Isten pedig velök lészen az ő Istenök.“ Sőt valamint a szent sátort hajdan a felette szüntelen lebegő világos felhő; úgy a helyet, hol az Ur tanítványi imádságban, és szeretetben együtt voltak, szinte maga szentelte fel a lángoló nyelvekben, a mennyei szellő zúgásában leszálló Szent-Lélek Isten. Megsejtvén ezt az egyetlen, de régen eltévesztett szépség után sohajtó művészet, korán oldala mellé szegődött a kereszténységnek, és fellelvén nagy öröme az evangélium Istenében, kit keresve keresett, az egyetlen egy Szépet és Jót; hamar előállottak vele és általa ama világ csudálta szent ünnepek, istenes pompák, felséges templomok, hol az ég és a föld, hol az Isten és az ember, hol, a Próféta szerint, az igazság és az irgalmasság valóban találkoznak. Hogy messze ne menjünk: maga ez a föld, édes hazánk földe, mint az ős regék mondják, szent föld. Itt, igen itt, a hol most állunk és járunk, szentek éltek, szentek voltak, ide is számtalan szentek temetkeztek. S nincs kétség benne kk., hogy itt századok óta istenes őseink dicső lelkeik, szent István s a boldog Gizela, szent Albert püspök és szűz szent Imre herczeg, szent László király és sz. Margit szűz, (s ki tudná előszámlálni mind?) velünk, és értünk az Istent imádni, mint éltükben

szokták, meg-, megjelennek. Most pedig, ez órától fogva, ismét teljes értelemben az Isten háza van itt. Avagy nem az Isten háza-e ez a gyönyörű köhalom; melynek az éggel vetélkedő ivei alatt az Isten igéjét hallgatjuk? Istenhez édesgető falai között éneket énekelve, imádságot imádkozva az Isten áldása után epedünk? Nem az Isten háza-e ez az ékes, ez a felséges épület, melyet egy tisztas Öreg, az ország Főpapja, az Isten szentegyházának bibornoka, az atya Isten kegyelmének harmatjával mind kívül mind belül gondosan meghintett; a Fiu Isten szent keresztének szent jelével, és érdemével alant, és fent istenesen megjegyzett; a Szent-Lélek Isten vigasztaló malasztjának kenetével, a teljes Szent-Háromság egy Isten dicsőségére, tisztává, és ékessé tett, mennyei hatalmának áldásával szemünk láttára felkent, megáldott, felszentelt? Nem az Isten háza-e ez a szép, ez a szép Templom, melynek falai közé, melynek oltárai alá az Istenért elvérzett, az Istenért dicsően meghalt keresztény hősök új édes álomnak ereszkedtek? hová ma szives könnyörgésünkre, istenes esedezésünkre az Isten szolgálói, az Isten kedvesei mind, az angyalok és a szentek velünk együtt seregesen befordultak, letelepedtek? Nem az Isten háza van-e itt kk.! hova Az, kié az ég, és a föld az áldás kenyérének színe alatt, hogy örökre itt

lakjék, ma szemlátomást leszáll, és új kegyelemmel hirdeti; hogy, „neki gyönyörúsége az emberekkel lenni a földön.“ Szent Isten! mit mondana itt ama jámbor fejedelem Dávid, ki az ó törvény sátora előtt, hol az emberi szemek nem látták az Istent, mégis illy szavakra fakadt: „Mely kedvesek a te hajlékid seregek Istene! epedve ohajt lelkem az Ur pitvarába; szívem, és testem kívánva kívánkoznak az élő Istenhez!“

Hol az Isten lakik a teremtésben, ott a terem-
ménytől nincs messze a kegyelem, közel a boldog-
ság, otthon az üdvösség; ha nem több, ott van az
ég kapuja.— Az irás mondja és igaz: Elfárad a ha-
landónak szeme mindazt látni, a mit a nagy természet
mutat. Nem győzi a fül hallani mindazokat, a mik
a világon történnek. A jobbról és balról kínálkozó
kellemek, és szépségek, a föld gyomrának kincsei,
a magasan járó csillagok rende és fénye ideig óráig
mulatják, de ki nem elégítik az értelmet. Sehol
másutt, csak itt az Isten házának szóló-székénél
hajnallik az egy, az örök bölcsesség nappala, hol
annak szent igéi vezetik az embert, ki az ég és föld
színe előtt elmeré mondani: „Én vagyok az ut, az
igazság, és az élet!“ MegengedjeteK Szerelmesim!
ha úgy szólok mint ember. Keresve keresi szívem az

elveszett paradicsom örömeit e nap alatt; a hegyek, és völgyek kiességétől is, a fürge állatok elevenességétől is, a varázs patakok folyásától is koldulom boldogságomat; s a mit a mai nap nem adott, én is, mint mások, a jövő naptól várom. De sem a hegyek kies berkeik, sem a völgyek csendes öbleik, sem a kis csermely csergedezése, végtelen jó után tántongó szívemet be nem töltik. A szép vidék kedves rejtekei, saját házam ékes teremai néha magányosságot igenis, a jövő csillám-képei üres reményt igenis, de teljes boldogságot nem adhatnak. Ha keserű óráim között (mint egy szende lélek mondá:) a köszikláknak beszélem el panaszimat, ha a szelek hátára ültetem sohajtásimat, ha a patakok hullámi közé csepegtetem keserveimet, magamat csak kifárasztottam, de meg nem nyugtattam. Hanem itt az Isten templomának felkent falai, szent oszlopai között, a kegyelem oltárának zsámolyánál akármerre fordulok; itt a jámbor lelkek kedves énekeik, ott a kisdedek szives imádságaik, itt a nagyok magasztos példáik, ott a kesergők édes zokogásaik mind, mind szívemre szolgálnak. Ha a szentek képein legeltetem szemeimet, a szentek képein enyhít az Isten kedveseinek szives egyessége; ha az angyalok szobrain elmélkedik lelkem, az angyalok szobrain felderít az Isten szolgáinak jótékony készsége; ha az Isten

Anyját, (kivált ott csodaképe előtt) én is anyámnak, édes anyámnak köszönhetem, felemel, magam fölé emel az Isten Anyjának mennyei kegyessége, én is, én is imádkozom! Mind ama szeretetre lángoló szövétnekek világánál, mind emez istenességre ébresztő tömjén-füst emelkedésénél, mind az értem is megjelent Isten fényesen öltözött szolgálóinak megelőző áldása; mind az emberért kínhalált szenvedett Idvezítőnek titkos áldozatja engem is egy titkos, egy jobb világ felé ragadnak; és a megváltás nagy szózatja: „Jöjjetek hozzám mind, kik fáradtok és megterhelve vagytok, és én megenyhítlek titeket: az én igám édes, és az én terhem könnyű;“ ezen isteni szózat tudatja velem, hogy valóban az ég kapuján állok. — Merem kérdeni: Mi jó, mi kincs van még menyországban, a mi itt a magánál magasabbra törekedő embert még e földön nem boldogítaná? Ama nagy kincs, az Istenség kegyelmébe jutni? Oh itt, — nem szólok az igazakról, mert itt, még a hitetlenek, a pogányok is, ha felveszik az ünnepi köntöst a keresztvizben, szinte az Isten országába vezetettnek be. De maga mondja az Ur, hogy ő itt az emberek kezébe „adja menyország kulcsait“ és még azon bűnösnek is, a ki többször mint hétszer vétkezett ellene, megtud bocsátani: „A mely órában hozzám kiált a bűnös (úgymond)

meghallgatom ötöt, és minden gonoszságról, melyeket cselekedett, meg nem emlékezem.“ Vagy talán ama még nagyobb kincs, az Istent színről színre látni, mégis messze van innen? Nem mondom én kk., hogy itt közel vannak hozzánk a szentek, és velünk laknak az Isten angyalai. Azt se mondom, hogy itt a felszentelt püspök áldásával maga az ember az Isten eleven templomává válik, mert a mint a nagy apostol tanítja, az Isten szent Lelke száll le, és lakik benne : De az a csillagoknál tisztább, az égnél szentebb igazság, a min (a szent atyák állítása szerint) magok az egeknek egeik is álmélnakodnak : színről színre, igen, színről színre látod itt; oh jámbor keresztény! Uradat Istenedet. Mivel gyenge szemeid azt, ki a napnál is világosabb világosságban lakik, úgy a mint van, nem láthatják; látod Uradat Istenedet jámbor keresztény az imá-
dandó szent kenyér és borszinében, az oltáron. Ez az éjjel nappal égő, szünetnélkül világító lámpa hirdeti, hogy Ő a világ világossága, itt veled egy fedél alatt, veled lakik egy földön. De még több az, sőt minden : hogy Ő itt, az egyetlen egy és legfőbb Jó a világon, az angyalok vendégsége, ha te is egy töredelmes gyónás által, mint az angyalok, tisztává lettél, a te eledeled is Ő, a te italod is Ő, szent teste testeddel, szent vére véreddel

egyesülve, te vagy az Istenben, és az Isten te benned. Nem merném mondani k. ha az Ige, ki kezdetben az Istennél vala, az Ige ki az üdőben köztünk testté lett, az Ige, ki maga az Isten, nem mondaná: „A ki eszi az én testemet, és issza az én véretem, én bennem marad, és én ő benne.“ Boldog Isten! Mi van tehát még az égben, így kiáltanak fel erre a szent Atyák, — mi van még az égben, a mit Te, az ég Ura, adhatnál a föld gyermekeinek, miután itt, már magadat odaadtad, hogy az ember Isten legyen? Mindenütt igaz, Szerelmesim! de sehohsem igazabb, mint itt, a boldog örökévalóság szent kapujánál amaz édes igazság: „Szeretet az Isten, s a ki a szeretetben marad, az Istenben marad, és az Isten ő benne.“

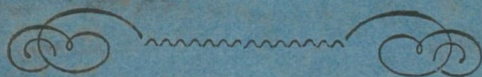
Salamon a bölcs fejedelem bevégezván Szion hegyén az Isten templomát, nagy ünnepet indított a felszentelésre. S midőn az áldozatok már mindenfelé isteni lánggal égtek, és a mennyei füst-felhő eltöltötte a szent hajlékot; ő és a Nemzet, a Nemzet és ő (úgymond az Irás) a nagy Isten előtt leborúlva imádkozott. Nemde elérted Te is Atyád Istened szavát édes N e m z e t e m! midőn ma e szép templom szent ünnepével, e szent ünnep magasztos fényével

érzékenyen szól hozzád? Imádkozol Te is, mert ime a Király imádkozik, és nemcsak ma; de leginkább ma szived mélyéből imádkozol mint Salamon:

Áldott legyen az Ur, az égnek és földnek Ura Istene, ki itt, hol igazságának ostora rettenetes dolgokat idézett elő, magának ismét házat választani, és atyai szerelmének kaput nyitni kegyes volt e földön. Igaz Uram! tehát itt is igaz: „nem akard Te a bűnösnek halálát, hanem hogy megtérjen, és éljen.“ Ime egy egész Nemzet (bűnös ugyan, de de nem épen hűtelen) borúl a porba előtted, és fiui bizodalommal szólal fel hozzád: Tekintsd szent István és boldog Gizela, tekintsd szent Albert és szent Imre érdemeiket, és ne szünjél meg atyja lenni, mint voltál. Áld meg, áld meg a királyt, hogy sokáig hatalmas Fejedelme, bölcs apostola legyen a hű Nemzetnek! Áld meg a Nemzetet, hogy szüntelen öröme, jobb keze, dicsősége legyen apostoli Fejedelmének! Legyenek nyitva szemeid e házon, és éjjel is nappal is hallgasd meg, ki e szent helyen felsóhajt hozzád. Te pedig Asszonyunk! Nagy Asszonyunk, Szűz Mária Istennek szent Anyja! mutasd itt is anyánknak magadat, és imádd velünk, imádd értünk az Istent, kié az ország, a hatalom, és a dicsőség, mind örökké. Amen.

293687

Székesfehérvárott.

Özvegy Számmer Pálné betűivel 1856.

